

ODPOCZYNIENIE (199) *sb n*

-enie (196), -enie (3).

Oba o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

sg *N* odpoczynienié (39); -é (4), -(e) (35). ◇ *G* odpoczynieniã (87). ◇ *D* odpoczynieniu (7). ◇ *A* odpoczynienié (52); -é (6), -(e) (46). ◇ *I* odpoczynieniem (4) *MurzHist, LubPs, Leop, BibRadz*, odpoczynieniem (2) *BielKron, SkarŻyw*; -em (1), -(e)m (3). ◇ *L* odpoczynieniu (5). ◇ *V* odpoczynieni(e) (3).

Sł stp notuje, Cn: Boże mu daj wieczne odpoczywienie, Linde XVI w. s.v. odpoczqć.

1. *Zaprzestanie robienia lub doznawania tego, co jest odczuwane jako trud lub cierpienie, głównie dla nabrania sił na nowo; ulga; quies Mymer¹, BartBydż, PolAnt, Mqcz, Calep; requies Vulg, PolAnt, Mqcz, JanStat; pax, tranquillitas BartBydż; refrigerium, requietio Vulg; cessatio, relaxatio PolAnt; euthymia, laetitia, laxamentum, pausa, relaxatio, remissio, vacatio Mqcz; concessatio Calep (155) : Loże twoie ná kámieniu/ Twárde ku odpoczynieniu BierEz N3v; OpecŻyw 90; Quies. Rhue. Odpoczywienie Mymer¹ 3v; BartBydż 128; BielŻyw 114; GlabGad L2; Gdy fie położyli nie daleko Aquiley miałta przy rzece Soncia ku odpoczynieniu y ku pokarmianiu. MiechGlab 39; gdy iedno fnich zágálnie [słońce lub miesiąc] drugie fie vkaże/ ku żywności á odpoczynieniu zwierzętom. RejPs 152v; BibRadz I 103d marg, 276b marg; Zádne odpoczywienie bełpieczne álbo fen w pokoju nie będye BielKron 136; Mqcz 109d, 186c [2 r.], 227b, 285b, 362c, 472b; tenći to kámień nam záłożon ná tey drodze/ [...] o ktory fie ieden obrázić może/ á drugi fobye ná nim wdzyęczne odpoczywienie vczynić może. RejPos [A6]; ony vfyy/ kthore ná zad łpokoiem ftały/ máią przypáść/ iáko świeży po odpoczywnieniu BielSpr 21; Oko moje płynie/ a nie vřpokaia fie/ niemáľz teź odpoczywnienia. BudBib Thren 3/49, I 279b marg; ná ziemi ná kocách odpoczywáľ. iefli to odpoczywnieniem zwác co fie ná vřtáwiczney modlitwie we dnie y wnocy trawilo. SkarŻyw 140; Calep 230b, 888a; Nie iefť tám odpoczywnienie gđzie go łzukaćie WysKaz 7; PowodPr 50.*

odpoczywienie w czym (1): Mqcz 342a cf »ochłoda i odpoczywienie«.

odpoczywienie czyje [w tym: pron poss (7), G sb i pron (3), ai poss (3)] (13): BielŻyw 137; RejPs 206; LubPs aa2; Leop Is 28/12; BibRadz Ps 116/7; RejZwierc 172v; BudBib Ps 116/7, Is 29/1; Co mu fie zdáło przeciw miłości bliźniego [...] / áby go budzić y iego odpoczywnieniu przeszkadzác miał. SkarŻyw 75, 258; LatHar 44. Cf Zestawienie.

W przeciwstawieniach: »odpoczywienie ... praca (a. pracowanie) (4), niewczas, powstanie, uciśnienie, zabawa« (8): RejPs 206; Lepľfa iefť garztká z odpoczywnieniem/ niźli pełne obyedwie ręce z pracą Leop Eccle 4/5; BielKron 80; LeovPrzep H; Komu może być miłe odpoczywienie/ iefli pirwey nie vczuł niewczáfu s pracy? GórnDworz H8v; vczynił dzień ná zabáwy/ á noc ná ludzkie odpoczywienie SkarŻyw 258; LatHar 22; WujNT 2.Thess 1/7.

W porównaniu (1): Iák fługá gdy prágnie w nocy by miał odpoczywienie/ Abo naiemnik w pracy fwey teź rychłe dokończenie/ Tákżem ia czás miefiącow fwych záwždy próżny obaczáľ LubPs hh6.

W charakterystycznych połączeniach: ludzkie odpoczywienie, poślednie, wdzyęczne; doświadczyć odpoczywnienia, mieć nadzieję (2), żádać; odpoczywnieniu przeszkadzác; odpoczywienie ofiarowác, sobie uczynić.

Zwroty: »dać odpoczynienie« = *dare requiem Vulg* (3): tam będziecie flużyć bogom cudzym/ we dnie y w nocy/ ktorzy nie dądzą wam odpoczynienia. *Leop Ier* 16/13, *Ex* 8/15; *BudBib* b2.

»mieć, brać odpoczynienie« [*w tym: nie mieć odpoczynienia* (7)] = *habere requiem Vulg; habere relaxationem PolAnt* [*szyk zmienny*] (13:1): O námileyfły Iezu/ [...] tys pán wffe⁸⁰ ftworzenia/ [...] a iedného domu niemáls w ktorymby odpoczynienijé z fwymi zwoleniki miál *OpecŻyw* 87; gdy fie duřza rozumem robiąc vpracuie w czuynofci tedi w łpaniu bierze odpoczynienie. *GlabGad Lv*, L2 [2 r.], L3; *LubPs* hh6; *Leop Eccli* 28/20; Ani będą mieć odpoczynienia we dnie áni w nocy/ cí ktorzy będą chwalić beftią álbo obraz iey *RejAp* 121v; Karz fyná fwoiego/ á będziełz miał odpoczynienie/ y będzie ku rofkofzy duřzy twoiey *RejPosWstaw* [41³]v; *BudNT 2.Cor* 7/4; wpadł w bolenie głowy y żoładká: y wtym ciężkim vtrapieniu/ żył blisko czterdziefta lat/ nigdy niemáiąc odpoczynienia. *SkarŻyw* 291; *LatHar* 49; *WujNT 2.Cor* 7/5; *PowodPr* 51.

»odpoczynienie naleźć (a. najdować)« = *invenire requiem PolAnt* [*szyk zmienny*] (7): *MurzNT Matth* 11/29; *RejPos* [77], 287; *RejPosWiecz*³ 98v; vkonałem fię wzdychaniem moim/ á odpoczynienia nie nálaźłem. *BudBib Ier* 45/3; *WujNT Matth* 12/43; *WysKaz* 10.

»szukać odpoczynienia« (4): *RejPos* [77]; *RejPosWiecz*³ 98v; gdy nieczyfły duch wynidzie od człowieká/ chodzi po mieścách bezwodnych łzukáiąc odpoczynienia [*quaerens requiem*]/ á nie náyduie. Tedy mowi: Wrocę fię do domu mego łkadem wyfzedł *WujNT Matth* 12/43 [*przekład tego samego tekstu RejPos, RejPosWiecz*³]; *WysKaz* 10.

Wyrażenia: »czas na odpoczynienie; czas odpoczynienia« = *tempus quietis PolAnt* (1:1): *BudBib Eccli* 40/5; gdy čás nocny ná odpoczynienie przychodził: położyli fię w polu y łpali *SkarŻyw* 356.

»dzień odpoczynienia« = *szabat; dies quietis a. sabbati PolAnt; sabbatum Calep* (4): *BibRadz 2.Mach* 15/1; Pomni dzień odpoczynienia święćić *BudBib Ex* 20/8, *2.Mach* 15/1; Sabbathum – Sobota dzien fiódmi odpoczinienia u zydow. *Calep* 934a.

»w pracech, od prac, [pracej] odpoczynienie« (1:1): Sen iefth [...] w pracech odpoczynienie *BielŻyw* 137; *LeovPrzep* H; [*RejKat* 6v].

»odpoczynienie od roboty« (1): Tu [*na ziemi*] niégdy bywá odpoczynienie od roboty *OpecŻyw* 191v.

»spokojniuchne odpoczynienie« (1): *Placatissima quies, Spokoyniuchne odpoczinienie. Mącz* 302b.

»szabat, święto odpoczynienia« = *sabbatum requiei a. cessationis PolAnt* (2:1): Przez łfelć dni roboty będą łprawowane/ á dnia fiódmeo ktory będzie łwięto odpoczynienia/ łwiętą łchadzke mieć będziecie *BibRadz Lev* 23/3, *Ex* 35/2; [*dziesipty dzień siódmeo miesiqca*] Szábát odpoczynienia iefł wam *BudBib Lev* 16/31.

Zestawienia: »ksiązę odpoczynienia« = *główny kwatermistrz* (z *hebr. sar menucha* 'przełożony odpoczynku') (1): (był) Szeráiah podkomorzem (*marg*) wł: Kfiązę pokoioi/ (álbo odpoczynienia/ ábo ochłody). [...] (-). *BudBib Ier* 51/59.

»odpoczynienie Pana Boga, Pańskie« = *szabat; cessatio Domino, sabbatum Domini* (1:1): Przez łfelć dni będziełz robił y odpráwiłz wfzytki twoie roboty. Ale dnia fiódmeo iefł odpoczynienie Pána Boga twego *BibRadz Deut* 5/14, *Ex* 35/2.

Szeregi: »odpoczynienie i bezpieczeństwo« (1): W tym żywocie ludzie wielkimi pracami odpoczynienia y bezpieczeństwa szukają/ lecz [...] nie náyduią *WysKaz* 10.

»odpoczynienie abo (i) ochłoda« [*szyk 1:1*] (2): Requies in amicitia alicuius, Ochłoda y odpoczinienie w miłości czyyey. *Mącz* 342a; *BudBib* I 404 *marginis*.

»odpoczynienie ani pocieszenie« (1): Tamo będzie iedna godzina w mece ciężffá/ niżli tu na tym świecie fto lát/ odpoczynieniá ani którego pociefnieniá niebędzie. *OpecŻyw* 191v.

»odpoczynienie abo przenocowanie« (1): w ciągnieniu/ áby niezftępowáli do żadnego do^{mv} dła [!] odpoczynienia ábo przenocowania [*consistendi aut pernoctandi causa*] *ModrzBaz* 117.

»szabat to jest odpoczynienie« (1): zowią y [*dzień siódmy*] sabath to ieft odpoczinienie *SeklKat* G.

»odpoczynienie i wytchnienie« (1): Oto Pan Bog moy [...] przez całą noc/ gorzką mękę cierpieć raczył/ y żadnego odpoczynienia y wytchnienia nie miał *LatHar* 49.

Wyrażenie przyimkowe: »bez odpoczynienia« (1): co ieft pożyteczna praca człowieku? gdyż wfzytki dni iego pełne są fráfunku bez odpoczynienia. *BielKron* 79v.

W przen (8) : Weście mé iarzmo na się/ a vczcie się odemnie zéciem iá cichy ieft i pokorného ferca/ a náidziecie odpoczinienie dużám wáżem *MurzNT Matth* 11/29; *LubPs* aa2; *BibRadz Ps* 116/7; *RejPos* 287; tu wylicza członki/ [...] iako naprzod oczy / potym powieki/ więc y fkroni/ że iym niemiał dąć odpoczynienia/ ażby drzewiey znalazł mieysce fkrzyny Bożey. *BudBib* b2, *Ps* 116/7; *BudNT 2.Cor* 7/4; gdyfmy przyźli do Mácedoniey/ ciało náfze żadnego odpoczynienia nie miało/ álefmy wcierpeli wfzelkie vtrapienie: zewnątrz/ bitwy: á wewnątrz/ ftráchy. *WujNT 2.Cor* 7/5.

Przen (10) : [*Odpozynek Boga po stworzeniu świata*] nam znáczy odpoczinienie duchowne/ ktore w tym záwińnęło iż byfmy my przeltháli od fpraw wálfnych ciała náfze⁸⁰ *BibRadz* I 103d *marginis*.

odpoczynienie w kim czemu (1): Teraz tá lámá z wfzytkich [*dziatek*] zoftála przy boku/ Towáryżská nieścęścia/ á poćiechá oku. W téy láméy ciężkim trofkóm mym odpoczinienie *GórnTroas* 63.

Zwroty: »dać odpoczinienie« = (*re*)quiescere facere *PolAnt* (3); *BibRadz Ios* 23/1; *HistRzym* 129v; wmieście wdzięcznym dał mi [*tj. mądrości*] odpoczinienie/ á w Ieruzálemie moie opánowanie. *BudBib Eccli* 24/11.

»szukać odpoczinienia« (1): gdy tak odpędziłz to flepe/ głuche/ y nieme diabelftwo od fiebie mocą Pána tego/ tedyć iuż/ iáko słyfzyfz/ mufi biegáć po mieyfczach pulfthych á fuchych/ [...] á tám fzukáć odpoczinienia fwoiego. *RejPos* 79v.

Wyrażenie: »spokojne odpoczinienie« (1): O ktorey gorze [*tj. miłosierdziu bożym*] ná wielu mieyfcach Dawid s. czyni wzminkę/ iż tám wfzytkim wiernym sftawa fie fpokoyne odpoczinienie y káżde pociefzenie *RejPos* 260v.

Szereg: »odpoczinienie i pocieszenie« (1): *RejPos* 260v *cf* »spokojne odpoczinienie«.

a) *O Bogu* (4) : Witay Pánie IEzu Chryfte/ [...] odpoczinienie práwe/ żywocie wieczny. *LatHar* 222.

odpoczinienie czyje (1): grzech ieft barzo obciążaiący człouieka iz tez mu nieda podniefc fercza ku miłemu bogu, ktori ieft odpoczinienie náfze. *WróbŻolt* C6.

Wyrażenie: »w pracy odpoczinienie« (2): DVchu święty záwitay k nam [...]. W pracách odpoczinienie/ w gorácu ochłodzenie/ á w płáczu poćiefzenie. *ArtKanc* H13; *LatHar* 367.

a. Przerwa w działaniu, zakończenie czegoś (5) :

Wyrażenie przyimkowe: »bez, przez, krom odpoczynienia« (1:1:1): Iáko Nummá był śpokoiem/ ták ten (*marg*) Tullus Hoſtylius. (-) zálie z niepokoiem/ bo przez odpoczynienia walczył *BielKron* 101; *Continenti biduo*, Cále dwa dni króm odpoczynienia. *Mqcz* 447a; *Continuo*, Trwam/ bes odpoczynienia co czynię. *Mqcz* 447b.

Przen (2) :

odpoczynienie czego (1): daná ielt im wodá z ſkály bárzo wyſokiey/ y odpoczynienie prágnienia z twárdego kámieniá. *Leop Sap* 11/4.

odpoczynienie od czego (1): zwierzęta takowe [*śpiące z otwartymi oczami*] nic nie widzą na ten czas, abowiem duchy patrzenia nie przychodzą do oczu [...] ale też mają odpoczynienie od ſwey ſprawy. *GlabGad* L3.

b. Spokój, ukojenie, wolność od trosk i niebezpieczeństw (18) : ſwiata i iego bogáſtw z roſkoſzami i odpoczynieniem [...] złym Chrzeſcianom/ niezáirzeli *MurzHist* V3.

odpoczynienie od kogo (1): Stháło ſie po niemáłym czáſie gdy dał Pan odpoczynienie Izráelczykom od wſzythkich nieprzyaóſi [...] Ze przyzwáło Iozue wſzythkich Izráelczyków *BibRadz Ios* 23/1.

Zwroty: »być w odpoczynieniu« (1): Pociechá wiernym iż ſá w odpoczynieniu á w pokoyu zá obroná Páńſką. *LubPs* M4 *marg*.

»dać odpoczynienie« = *dare requiem Vulg, PolAnt; requiescere facere PolAnt* (8): *Leop Deut* 25/19, *Ios* 1/13, 15; *BibRadz Ios* 23/1, 3. *Reg* 8/56, 1.*Par* 23/25; vpokoilo ſię kroleſtwo Iofzáfatowe/ y dał mu odpoczynienie Bog iego ze wſzad. *BudBib* 2.*Par* 20/30, 2.*Par* 15/15.

»mieć odpoczynienie« (1): A ſkoro mieli (trochę) odpoczynienia [*cum requies fuisset*]/ tedy zálie złoſci broili przed tobá á przeto podawałeſ ie w ręce nieprzyaóſiom *BudBib* 2.*Esdr* 9/28.

»(z)naleźć odpoczynienie« = *invenire requiem Vulg, PolAnt* (2): *Leop Prov* 29/9; Niechayże wam tho da Pan áby kázda znalazła odpoczynienie w domu mężá ſwego *BibRadz Ruth* 1/9.

Szereg: »odpoczynienie i (a) pokój« = *pax et requies JanStat* [*szyk 1:1*] (2): *LubPs* M4 *marg*; o tym myſlimy wnocy y wednie: ábyſmy im [*poddanym*] pokóy y odpoczynienie obfité vczynili. *SarnStat* 1120.

Przen: *Czasowe pozostawienie bez użyciu* (5) :

Zwrot: »nie mieć odpoczynienia« (1): *Laxamentum et veniam non habent leges si modum excesseris*. Nie máyá żadnego odpoczynienia áni odpustu. *Mqcz* 186c.

Szereg: »odpoczynienie ani odpust« (1): *Mqcz* 186c *cf* *Zwrot*.

a) O ziemi: leżenie odłogiem (4) :

odpoczynienie czemu (1): Abowiem then rok/ ielt odpoczynienie ziemi *Leop Lev* 25/5.

Zwrot: »odpoczynienie mieć« (1): Przykazał im tákież był áby ſzeſć lat zyemię oráli á ſiali/ á ſiodmy rok áby odpoczynienie miała *BielKron* 36.

Zestawienie: bibl. »ſwięto, rok odpoczynienia (Pańſkiego)« = *Rok Szabatowy; sabbatum requietionis Domini Vulg* (1:1): Przez ſzeſć lath będzieſz ofiewał rolá twoię [...]: Ale ſiodmy rok/ ſwiętho będzie ziemi/ odpoczynienia Páńſkiego *Leop Lev* 25/4; K temuć theż Zydowie należeć powiádáią Bogá wſzechmogácego przykazanie/ o ſiodmym roku odpoczynienia *LeovPrzep* Iv.

α. Spokój po zaprzestaniu czynnego życia, spokojna starość (1) :

Zwrot: »odpoczynienie mieć« (1): Ták iuż wítárości fwey trochę odpoczynienia máiąc/ [...] fzcześliwie ná fwym łózk/ między owcámi fwymi/ tey nędze świátá tego fkończył. *SkarŻyw* 392.

β. O umarłych: ukojenie po trudach życia, zbawienie wieczne (34) : *MurzHist* R3; do czego óni [Adam, Noe, Abram, Izaak] świętobliwością fwą przyść niemogli / to ieft/ do królestwá niebieskiego. ácz tám byli: gdzie się im dobrze działo ná miejscu odpoczynienia łobie zgotowánego. *BiałKat* 93v; *RejZwierc* 115v; *PowodPr* 50 [2 r.].

odpoczynienie gdzie (3): *RejZwierc* 126v; *LatHar* 678; Tedy Anyołowie krzykną wśzyscy: Zápłác im Pánie robotę ich/ [...] day im obiecáne odpoczynienie w chwale twoiey [= w niebie]. *SkarKaz* 6b.

odpoczynienie czyje [w tym: pron poss (4), G pron (2)] (6): *RejAp* 123v, 124, 124v; *RejZwierc* 126v; *CzechRozm* 72v; Lono Abráámowe byłóć mieysce odpoczynienia wśzytkich tych/ ktorzy vmieráli w łálce Bożey/ przed przyściem ná świát Páná Chriftułowym *WujNT* 263.

W połączeniu szeregowym (1): Przez tę krew y mękę/ y śmierć twoię Pánie: Day mieysce odpoczynienia/ ochłody/ y pokoju tym ktorzy przed námi z znákiem wiáry pózli *SkarKaz* 383b.

W przeciwstawieniach: »odpoczynienie ... praca, robota« (2): pózłá ná lepfzy żywot: gdzie ieft żywot bez śmierci/ dzień bez nocy/ rádość bez smutku/ bezpieczeńność bez boiázni/ odpoczynienie bez roboty *SkarŻyw* 584; *LatHar* 597.

W charakterystycznych połączeniach: *obiecane odpoczynienie, praw(dziw)e (3), wdzięczne (2); miejsce odpoczynienia (3), pamiątka, uczestnik, zadatek; odpoczynienia dojść, nadziewać się; do odpoczynienia przypuszczać; od odpoczynienia wyłączać; sobie uczynić odpoczynienie; iść na odpoczynienie.*

Zwroty: »w odpoczynieniu być« = *refrigerio esse Vulg* [szyk zmienny] (2): *Leop Sap* 4/7; błogóśławieni ktorzy dokonáią żywotow fwoich w Pánu/ iż fą ci w odpoczynieniu fwoim *RejAp* 123v.

»dać odpoczynienie« [w tym: *wieczne (a. wiekuiste) (4)*] (7): day odpoczinyenye wfłitkym ij nam ziwim ij pogrzebyonim yen ziwyeíf ij krolyuyeíf fbogiem oycem ij fduchem fwyatim nawycky wykow. Amen. *BierRaj* 21, 20v; *OpecŻyw* 176; *RejPos* 149; RAcźże mu dáć/ Pánie Iezu Chryfće/ wiekuifte odpoczynienie: á świátłość wieczna niech mu záświeci. Am^{en}. *LatHar* 657, 31; *SkarKaz* 6b.

»naleźć odpoczynienie [czemu a. czyje]« = *invenire requiem PolAnt* (2): *BudBib Ier* 6/16; byś miał rozum/ z práwe⁸⁰ byś fercá tego prágnął: ábyś nálał odpoczynienie dułzey twej/ po tym nędznym y odmiennym świecie *SkarŻyw* 428.

Wyrażenia: »szabat odpoczynienia« (1): czemu iefzcze do fzábátu prawdziwego odpoczynienia fwoiego niechciał Bog przypufzczać niewiernikow odpornych *CzechRozm* 72v.

»wieczne, wiekuiste odpoczynienie« [szyk 8:5] (8:5): *KrowObr* 170; *LeovPrzep* G4v, [K]; gdyż tu Duch fwięty powieda/ iż iuż idą ná wieczne á ná roskózne odpoczynienie fwoie ci ktorzy w Pánu vmieráią *RejAp* 124v; Liepfza ieft powiáda Ecclésiástic śmierć á niż gorfky żywot y odpoczynienie wieczne: niżely chorobá długa. *BiałKaz* C; *SkarŻyw* 4; *LatHar* 652, 678; *SkarKaz* 123a. Cf »dać odpoczynienie«.

Szeregi: »ochłodzenie abo odpoczynienie« (1): fprawiedliwy człowiek/ będzieli od śmierci záchwycon/ w ochłodzeniu (ábo odpoczynieniu) będzie. *Leop Sap* 4/7.

»pokoj i odpoczynienie« (1): Rącz dác [...] vmarłym pokoy y wiekuiſte odpoczynienie *LatHar* 31.
[*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»radość albo odpoczynienie« (1): tych lepak rádości álbo odpoczynienia/ iáko piſmá powiedáią/
áni ięzyk wymowić áni żadne pioro wypifać nie może. *RejAp* 124.

»rozkosz i odpoczynienie« (1): Tu ná ziemi nie gotuią nam iedno ná ieden dzień/ ná ieden nocleg/
iáko w goſpodzie/ y to we zley. y to nic do roſkoſzy y odpoczynienia práwego: tylo do krotkicy
potrzeby. *SkarKaz* 551b.

»sabat to jest odpoczynienie« (2): Páweł S. do Zydow piſząc wykłada [...] / byſmy przez on dzień
fiodym rozumieli wieczny Sábat/ to ieſt/ wiekuiſte odpoczynienie *LeovPrzep* G4v, [K].

2. Przebywanie w jakimś miejscu, mieszkanie [czyje: *pron poss* (4), *G sb* (1)] (5) : Przybytku
Boży/ [...] mieſzkánie miſternie budowáne Bogá nawyſzſzego [...] Pokoiu roſkoſzy y odpoczynienia
Chryſtułá Páná/ y ſwiętych iego *LatHar* 595.

Wyrażenie: »miejsce odpoczynienia« = *locus quietis PolAnt*; *locus requietionis Vulg* (4): TÁk mowi
Pan/ Niebo ieſt ftolicá moiá/ á ziemiá ieſt podnożek nog moich/ gdzieſz tedy będzie ten dom kthory
dla mnie zbuduiecie? á gdzie będzie mieyſce odpoczynienia mego? *BibRadz Is* 66/1; *RejPos* 22v,
139v; *WujNT Act* 7/49.

3. Miejsce pobytu, odpoczynku; requies Vulg, PolAnt (39) : ieſzcze do tychmiałſt nie przyſzliſcie
ku odpoczynieniu/ y do dzierzawy ktorą wam ma dác Pan Bog wálz. *Leop Deut* 12/9; *BudBib Num*
10/33, *Deut* 12/9.

odpoczynienie czyje [w tym: *pron poss* (6), *G pron* (1)] (7): *OpecŻyw* 86v; *LubPs* dd2v [2 r.];
Powſtań Pánie ná odpoczynienie twe: thy y Archá poſwięcenia twego. *Leop Ps* 131/8; Tać [Syjon]
ieſt odpoczynieniem moim áz ná wieki/ á tám będę mieſzkał *BibRadz Ps* 132/14, *Ps* 132/8; ſkłonił
ſię w chorobie do kłaſztoru Cyłtercienſow Follanouá názwanego: gdzie wchodząc o ſmierci ſwey
oznayıł mowiąc: Tu ieſt odpoczynienie moje. *SkarŻyw* 202.

W charakterystycznych połączeniach: *wyszpiegować odpoczynienie*; *ruszyć do odpoczynienia*, *wniſć*;
ku odpoczynieniu przyſć; *powſtać na odpoczynienie*; *wniſć w odpoczynienie*.

Przen: *O łonie Marii* [czyje] (1) : Przeto Dáwid wltáwłſy iáł ſpiéwatz/ na chwálę dziewice Marié:
Wltáń panie w odpoczynienijé twoie *OpecŻyw* 180.

a. Miejsce wiecznego spoczynku zmarłych (28) :

α. Cmentarz, grób (2) : kupili za nie [pieniądze Judaszowe] rolą Figulową/ ij dali ią na pogrzyb
plełgrzymo^m [!] [...] aby myto ktwie [!] niewinne zbawiciela nallégo/ nie grzéłnym ale pielgrzymom
vbogim odpoczynienie gotowalo *OpecŻyw* 118v.

odpoczynienie czyje (1): Y ſtanie ſię dnia one⁸⁰/ iż látoroſli Iefe ktora ſtanie zá chorągiew w
narodziech/ pogáni ſzukác będą/ y będzie chwalebne odpoczynienie iey. *BibRadz Is* 11/10.

β. Niebo; otchłań (26) : *GrzegŚm* 14; P. Bog tełz koronę y zaplátę dał lozephowi: ácz iey z oycy ſ. do
ſmierci Chryſtułowej czekác/ ále iednak ná odpoczynienie iſć miał. *SkarŻyw* 245, 245; wnidziemy
do odpoczynienia ktorzyſmy wwierzyli *WujNT Hebr* 4/3, *Hebr* 4/8, 11; *SkarKaz* 551a.

odpoczynienie czyje [w tym: *pron poss* (1), *G sb* (1)] (2): pilno ſie dzierz mądroſci/ ábyſ tho mogł
włzytko rozważnie rozeznác/ co ieſt przyſtoynego á czo ieſth nieprzyſthoynego ſzedziwoſci twoiey/

gdyż iuż idziełz iáko z dálekiego pielgrzymítwá do domku íwoiego á do odpoczynienia íwoiego. *RejZwierc* 146; *SkarŻyw* 114.

odpoczynienie czyje [= *przez kogo dane*] [*w tym: pron poss (6), G pron (1)*] (7): vt iurauí in ira mea, fi intrabuⁿt in requie^m meam. [...] A iakom prziliągl w gniewie moim iź nie wnidá do odpoczinienia me^g. *WróbŻołt* 94/11; *SkarŻyw* 227; *LatHar* 16; *WujNT Hebr* 3/11, 18, 4/1, 3, 5, 10.

W wyjaśnieniu przenośni (1): et deduxit eos in portum voluntatis eorum. [...] I przyprowadził ie pan bog na port według woley ich. Na porth [*Ps* 106/30] (*koment*) to iełt na odpoczynienie żywota niebieskiego. *WróbŻołt* kk7v.

W charakterystycznych połączeniach: *odpoczynienia domieścić*; *odpoczynienie sprawić*; *iść do odpoczynienia*, *kwapić się*, *poprowadzić (doprowadzić) (2)*, *przewieść (2)*, *przyjąć*, *przypuszczony*, *wnieść (weszcie) (11)*; *na odpoczynienie iść*, *przyprowadzić*.

Wyrażenia: »odpoczynienie królestwa (a. żywota) niebieskiego« (2): *WróbŻołt* kk7v; po tych pracach á trudnościach náłzych rácz nas doprowádzić do onego wiecznego odpoczynienia kroleśtwá niebiełkiego/ Amen. *RejPosWstaw* 42v.

»wieczne, wiekuiste odpoczynienie« [*szyk 6:1*] (5:2): *BierRaj* 17, 18; *RejPosWstaw* 42v; *ReszHoz* 123; *LatHar* 178; w czym nas íamá dawna Bogárodźicá rozładzić może/ gdy íádámá w wiecznym v BOgá odpoczynieniu íiedzącego/ zowie Kmiećiem Bożym. *PowodPr* 68, 50.

Synonimy cf ODPOCZYNEK.

Cf **ODPOCZNIENIE, ODPOCZYNAĆ, ODPOCZYNEK**